

A Földeák külterületén végzett munka során két, korábbról már ismert lelőhelyet (*Kápolna-halom; Száraz-éri ugar II.*; KÖH 56231, 56240) érintettünk és egy új lelőhelyet (*Vásárhelyi határszél*, KÖH 74421) találtunk. A terepbejárás során őskori, kelta, szarmata, gepida és Árpád-kori leleteket gyűjtöttünk.

Munkatársak: Weisz Attila geodéta; Molnár Zsolt, Császi Dávid geodéziai asszisztensek, Rózsa Gábor, Kovács Sándor, Kulcsár Zoltán, Kulcsár Zoltánné technikusok; Kovács Zsófia archeozoológus.

PARDITKA GYÖRGYI

161. Földes, Kálló-hát (KÖH 75565)

(Hajdú-Bihar megye) Sza

2010. szeptemberben a Hajdú-Bihar Megyei Múzeumok Igazgatósága elvégezte a területen a kivitelezés közben előkerült régészeti objektumok feltárását. A lelőhelyen 2 váz, ill. 2 gödör került elő. Feltehetően császárkori, szarmata objektumokról van szó, erre utal a D-É tájolású, háton fektetett, nyújtott helyzetben eltemetett nő sírja. Mellékletként vascsat és vas karperec került elő.

A Ny-K tájolású vázat feltehetően nem meghatározott rítus szerint temették el, hanem csak „bedobták”, térdmagasságban obszidiánpenge került elő mellőle. Ettől a váztól nem messze két helyen is állatcsontok kerültek elő (marha- vagy lócsontok), azonban a talaj nem tette lehetővé az objektumok pontos megfigyelését. Keltező értékkel bíró kerámia nem került elő az állatcsontok mellől.

Munkatársak: Juhász László, Papp Enikő, Szabó Nóra.

SZELEKOVSKY MÁRTA

162. Furta, Hagymás-dűlő (KÖH 62448)

(Hajdú-Bihar megye) LT

A Hajdú-Bihar Megyei Múzeumok Igazgatósága 2010. szeptember 14–23. között megelőző régészeti feltárást végzett a MOL Furta-Sas T-1 jelű gázvezeték nyomvonalára eső régészeti lelőhelyen. A terület a Berettyó-Körös vidéken, közelebből a Nagy-Sárrét, a Bihari-sík és a Kis-Sárrét földrajzi találkozásánál található. Talajgenetikai szempontból a kutatott területen sík láptalaj található.

A lelőhely Furta K-i határában, a Hagymás-dűlő D-i részén, az Ölyvös-ér egyik meanderében, a Ló-sziget K-i oldalán egy ÉK-DNy irányú háton található. A kutatás során 2077 m²-t humuszoltunk le, nagyjából 6 m szélességben, több mint 300 m hosszan. Az átlagosan 50–60 cm vastag, de a lelőhely É-i végében 1 m-t is meghaladó humusztakaró eltávolítása után 14 objektumot tártunk fel és dokumentáltunk, melyek egy ritkás elrendezésű késő vaskori (kelta) településhez tartoztak. Valószínűleg a település szélét sikerült feltárni: 4 gödröt, 6 cölöplyukat, 3 árkot, valamint egy természetes jelenséget

(humuszlencsét). A zömében a két Ny-K irányú árok által közrefogott területre eső települési objektumok a kinyitott szelvény középső és D-i felén koncentráálódtak, csupán két cölöplyuk esett az É-i térfélre. A szelvény mindkét vége mélyebben fekvő, valószínűleg a régészeti korokban is vízjárta, gyakran vízállásos terület lehetett, ezt az altalaj megváltozott színe és a vastagabb humusz, ill. szubhumusz réteg is bizonyította. Az árkok ezektől a vizenyős részekről védték, választották el a vaskori falut, ill. ide vezették le a csapadékot. Három objektum betöltése tartalmazott elenyésző mennyiségű bekarcolt vonallal díszített korongolt, ill. kézzel formált, durva kiképzésű kerámiatöredéket, paticsot vagy állatcsontot, a kerámia jellegzetes vonásai alapozták meg a kormeghatározást. A többi objektumról csupán feltételezhetjük, de igen valószínű, hogy ehhez az egyrétegű, késő vaskori településhez tartozott.

Munkatársak: Czinegéné Kiss Ilona és Papp Enikő ásati technikusok. A geodéziai felmérést és a lelőhely digitális feldolgozását az Archeodata 1998 Bt. végezte.

BOCSI ZSÓFIA

163. Furta határa

(Hajdú-Bihar megye) U, A

2010 folyamán a Hajdú-Bihar megyei Múzeumok Igazgatósága megelőző feltárást végzett a MOL-vezeték nyomvonalára eső régészeti lelőhelyeken.

Dévánszki-dűlő (Furta B8 lh., KÖH 62466): Augusztus 10. és szeptember 21. között kutattunk a Furta B7 lelőhely közvetlen közelében, attól D, DNY-i irányban helyezkedik el, a „szomszédos” kiemelkedésen, az ott feltárt késő avar településhez tartozó késő avar temető található rajta. Összesen 22 objektumot tártunk fel, melyekhez 33 stratigráfiai egységet rendeltünk. Feltártunk még 1 újkori vízvezető árkot, 4 ismeretlen korú gödröt.

A lelőhely legfontosabb objektumai a középén található kiemelkedésen helyezkedtek el. Itt 14 sírfoltot észleltünk, melyek 3 szabályos sorba rendeződtek, viszonylag szabályos távolságra egymástól.

A 7/7 sz. sírban két vázat is feltártunk, mindkét váz felnőtt férfié. Az egyiket teljes veretes övvel helyezték örök nyugalomra („in situ” helyzetben előkerült öntött, ónozott, aranyozott övveretei a 8. sz. második felére – a 8–9. sz. fordulójára kelteznek). Koporsójára „rádobták” a másik férfi testét, ezt a vázat meglehetősen „kitekert” pózban találtuk meg.

A temető legjelentősebb sírja a 16/27 sz., melybe szintén egy felnőtt férfit temettek, nagyméretű, vasalásokkal ellátott koporsóban. Mellékletként teljes veretes díszövet tártunk fel, azonban a sírt bolygatás érte (feltehetően állati?), így rekonstrukcióra alkalmas megfigyeléseket nem sikerült tennünk. A férfi közvetlen közelében, jobb oldalához temették el lovát, fordított tájolásban. A lóval vas lószerszámokat temettek el, zablát-kengyelt, valamint fordítva ráhelyezték a nyeret is, melynek vasalásai megmaradtak.